

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG		FŐVÁROSI TÖRVÉNYSZÉK 89.	
Alkotmánybíróság	Ügyszám:	FŐLAJSTROMSZÁM	
1015 Budapest, Donáti utca 35-45.	IV/2030-0/2017	KEZDŐÍRATON	
Érkezett:	2017 OKT 31.	Postán / Gyűjtődobozba / Személyesen / E-mailen / Más	
Fővárosi Törvényszék útján	Kezezőiroda:	Érkezett: 2017 -09- 13	
Melléklet:	24 db	PÉLDÁNY: 1+9v. barkle	
	un'ap	MELLÉKLET: 11 21v. KÖZTÜK:	
		FŐLAJSTROMSZÁM: 23 349/08	
		UTÓÍRATON:	

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Alulírott, [REDACTED] (lakcím: [REDACTED], továbbiakban: Panaszos), képviselőjében eljárva (ügyvédi meghatalmazás P/1. szám alatt csatolva) a következő

alkotmányjogi panaszt

terjesztem elő.

Kérem a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy az alábbiakban részletesen kifejtendő indokok alapján a Kúria Pfv.III.21.285/2016/6. számon hozott ítéletét (P/2. szám alatt csatolva), mint alaptörvény-ellenes bírói döntést megsemmisíteni szíveskedjék.

A kérelem anyagi jogi alapja Magyarország Alaptörvényének II. cikke (**emberi méltósághoz való jog**) VI. cikk (1) bekezdése (**magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jog**), XX. cikk (1) bekezdése (**testi és lelki egészséghez való jog**) valamint XXVIII. cikk (1) bekezdése (**tisztességes eljáráshoz való jog – bíróhoz való jog**) és (7) bekezdése (**jogorvoslathoz való jog**).

A kérelem eljárásjogi alapja az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 27. §-a, amely alapján az Alkotmánybíróság felülvizsgálja a bírói döntés Alaptörvénnyel való összhangját, és megsemmisítheti az Alaptörvénnyel ellentétes bírói döntést.

A Panaszos személyes érintettségét igazolja, hogy Panaszos felperes volt a kúriai ítélet által lezárt ügyben.

A Kúria ítéletét a Panaszos jogi képviselője útján 2017. július 12-én vette kézhez, tehát az Abtv. 30. § (1) bekezdése, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 28. § (2) bekezdése alapján az alkotmányjogi panasz határidőben kerül benyújtásra.

A jelen ügy tárgyát képező alkotmányossági kérdés „alapvető alkotmányjogi jelentőségű” (Abtv. 29. §) a következők miatt. Panaszos a tényállásban részletesen kifejtettek miatt rutin műtéten esett át, amelynek vitán felül fennálló súlyos szövődményei miatt magán-és családi életére, valamint testi egészségére kihatással bíró következményekkel kell együtt élnie a mai napig. A Panaszos kártérítési keresete elutasításra került, így testi és lelki egészséghez való joga és magánélethez való jogán esett csorbát nem orvosolták a rendes bíróságok. Az Alkotmánybíróság így abban a kérdésben foglalhat állást és kell is állást foglalnia, hogy az a megbetegedések, orvosi beavatkozások kontextusában orvosi műhibaperek kapcsán az említett alkotmányos jogok milyen tartalommal érvényesülnek. További alapvető alkotmányjogi jellegű kérdés, hogy Panaszos több kereseti kérelmet tartalmazó keresetet terjesztett a rendes bíróság elé, amelyek közül az egyik az alábbiakban részletesen kifejtettek szerint egyáltalán nem került érdemben elbírálásra, így Panaszostól megvonták a bírósághoz való jogát. Miután ezt a Kúria, mint legfelsőbb bírói fórum ítélete eredményezte, ennek következtében a jogorvoslathoz való joga is sérült.

A panasz az alábbiakban kifejtettek szerint hangsúlyozottan nem ütközik az ún. negyedfokú jogorvoslat tilalmának elvébe, a beadványban foglaltakat semmiképpen nem lehet ekként értelmezni, az egyértelműen ellentétes lenne a Panaszos előadásával és annak szándékolt tartalmával. A Panaszos tisztában van vele, hogy a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon. {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]} A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat. {3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [20]}. Panaszos kérelme nem is erre irányul – még burkoltan sem –, hanem annak megállapíttatására, hogy a Kúria ítélete megsértette a testi- és lelki egészséghez, magánélethez és tisztességes eljáráshoz, valamint jogorvoslathoz való jogát.

Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 52. § (5) bekezdése értelmében a Panaszos kéri adatai zártan kezelését.

I. A tények

1. Panaszos magas beosztásban – vezérigazgató-helyettesként – dolgozott Magyarország egyik vezető [REDACTED] nél. Panaszos 2007. április 23-án rutinnak számító arcüreg (FESS) és orrsövény műtéten esett át [REDACTED] Klinikáján. Panaszos a műtét előtt a kezelő intézménytől kapott tájékoztatások alapján, az azokban foglalt kockázatok megismerése után egyezett bele a beavatkozásokba (Panaszos által aláírt tájékoztatók **P/3.** és **P/4. számon** csatolva). Az aláírt tájékoztatókból is kitűnően Panaszost úgy informálták, hogy csak a bal arcüregét érinti az eljárás, ezzel szemben jobb arcüregére és homloküregére is kiterjedt végül a műtėti beavatkozás. A műtét szövődményeként *aphasia* (a központi idegrendszer zavara, amelynek következtében a beteg sok esetben nem tudja magát szóban vagy írásban kifejezni, vagy nem érti, amit mások mondanak neki) és jobb oldali végtag bénulásos tünetek alakultak ki a Panaszosnál. A műtét után készült azonnali CT leletek 8-10 mm-es csontleválást és sugár irányú vérzést mutattak az agyállományon keresztül, továbbá mindkét arcüregben és az agyalapon is vér volt azonosítható. A leletek ismeretében történt neurológiai konzultációt követően Panaszost haladéktalanul áthelyezték az Országos Idegsebészeti Tudományos Intézetbe. Panaszos több napig kontaktus képtelen, eszméletlen állapotban, lélegeztető gépen volt és antibiotikum terápiát kapott. A műtétet követően csak fokozatosan nyerte vissza járóképességét, a jobb felső végtagjában azonban bénulásos, izomerőcsökkenéses tüneteket diagnosztizáltak. Panaszost a műtét után hónapokig kezelték az Országos Rehabilitációs Intézetben. A műtét hosszú távú következményeként Panaszosnak bal kézzel kellett újra tanulnia az írást, munkájából kifolyólag magas fokon művelt angol nyelvismerete pedig az értésre csökkent, kifejezni magát nehézkesen tudja. Két évvel a műtét után Panaszosnál 80 %-os egészségkárosodást állapítottak meg, második csoportú rokkantsági osztályba sorolták (szakvélemények P/5. számon csatolva). A műtétet követően Panaszos magas beosztású hitelintézeti állását menedzseri szerződésének 2008. április 30-i hatályú megszűnésével elvesztette, az ő és családja életvitele a korábbiakhoz képest gyökeresen átalakult.

2. Panaszos és felesége, valamint gyermekei 2008. június 5-én kelt kereseti kérelmükkel (P/6. szám alatt csatolva) peres eljárást kezdeményeztek a Fővárosi Bíróságon. A kereseti **kérelem elsődlegesen az alperes kártérítésre kötelezésére irányult** azon alapon, hogy a klinika nem tanúsította az elvárható gondosságot Panaszos kezelése során, és hogy indokolatlan volt a kétféle (orrsövény és arcüreg) műtétet egy időben elvégezni, és valójában ez vezetett Panaszos egészségének maradandó károsodására. Ezzel összefüggésben a felperesek

hivatkozták, hogy az operáló orvos gondatlanságból Panaszos koponyaűrterébe hatolt, amely által okozott vérzés eredményezte Panaszos bénulását, kommunikációs problémáit és egészségkárosodását. Az elsődleges kereseti kérelem 55.000.000 Ft és kamatai, mint nemvagyoni kártérítés, továbbá a tétélesen kimutatott költségek tekintetében vagyoni kártérítés és járadék megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Figyelemmel arra, hogy az említett orvosi eljárás és esemény nem tartozott a műtéti kockázatok Panaszos által megismert körébe a kereset **másodlagosan kérte megállapítani**, hogy sérült Panaszos megfelelő tájékoztatáshoz és ezáltal a megalapozott döntés meghozatalához való joga (ld. keresetlevél 4. oldal 4. pont).

3. A Fővárosi Törvényszék által 2015. április 15-i dátummal, 8.P.23.349/2008/105. számon hozott közbenső ítélet (P/7. számon csatolva) az alperes kártérítési felelősségét megállapította. Az ítélet **rendelkező részben** a szakértők véleményére (P/8. számon csatolva) alapítva megállapította, hogy a szövödmények a műtét következtében álltak be, tehát Panaszos elsődleges kereseti kérelme alaposnak találtatott. A koponya alkotó csont és a ér sérülése okozta a Panaszos neurológiai tüneteit és maradványállapotát, illetőleg átmeneti funkciózavarait. **Az ítélet rendelkező része a Panaszos másodlagos kereseti kérelméről egyáltalán nem szólt.** Az ítélet indokolása ugyanakkor tartalmaz pár rövid megjegyzést a másodlagos kereseti kérelem megalapozatlanságáról. (Megjegyzem, az elsőfokú bíróság másodlagos kereseti kérelem körében kifejtett álláspontjának nemcsak felesleges volt a per ezen szakaszában – hiszen alperes kártérítési felelőssége megállapításra került egyéb jogalapon -, de arra perjogi értelemben sem kerülhetett volna sor, hiszen az elsődleges kereseti kérelem alaposnak találtatott, a további kérelmeket vizsgálni ezért nem lett volna szükséges/lehetséges – ez minden halmazati kártérítési kereset alapelve. (A bíróság ezen eljárása már csak azért is volt ellentétes a Pp.-vel, egyben illogikus, mert, *ceterum censeo*, a rendelkező rész a másodlagos kereseti kérelem tekintetében nem tartalmazott rendelkezést, így nem is volt mit alátámasztani e tekintetben az indokolásban.)

4. Az ítélet ellen Panaszos és az alperes is élt fellebbezéssel. Panaszos és felperes társai fellebbezésükben (P/9. számon csatolva) az ítélet rendelkező részét nem érintették, annak csupán az indokolás megváltoztatását kérték. Ennek keretében öt fő pontban fejtették ki érveiket a megváltoztatás indokoltságára nézve. Különös relevanciával bíró pont annak cáfolata, hogy Panaszos beleegyezett volna a műtéti beavatkozásba, ha tájékoztatva lett volna az elszenvedett súlyos szövödményekről előzetesen, tehát azon téves bírósági megállapítás korrigálására irányuló kérelem, amely szerint az alperes eleget tett tájékoztatási kötelezettségének.p

5. A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla a 3. pontban ismertetett közbenső ítéletet helybenhagyta 2016. február 25-én kelt, 25.Pf.20.795/2015/7. számú közbenső ítéletében (P/10. számon csatolva). Az ítéletben foglaltak értelmében a fórum egyik fél fellebbezését sem találta alaposnak, az elsőfokú bíróság ítéletét mind tényállás megállapításban, mind részben az abból levont következtetésben, továbbá a jogértelmezésben is helytállónak találta. A másodfokú bíróság azt is megállapította, hogy mivel Panaszos és felperes társai a tájékoztatás hiányára csak eshetőlegesen utaltak, arra az esetre, ha alperes elvárható gondossággal ellentétes magatartása **nem** kerül megállapításra, így nem kellett felülvizsgálnia e tekintetben az elsőfokú ítéletet, hiszen az éppen, hogy elmarasztalta alperest.

6. A másodfokú, jogerős közbenső ítélet ellen az alperes élt felülvizsgálati kérelemmel, Panaszos és felperes társai pedig csatlakozó felülvizsgálati kérelmet (P/11. számon csatolva) nyújtottak be, amelyben kérték a másodfokú ítéletet részbeni hatályon kívül helyezését és helyette a jogszabályoknak megfelelő ítéletet hozatalát. A csatlakozó felülvizsgálati kérelemben Panaszos elsődlegesen kérte annak megállapítását, hogy az előre nem tervezett rostasejtek területén történt beavatkozás okozta az egészségkárosodását. Másodlagosan azt kérte megváltoztatni, hogy a kialakult csont és érsérülés nem vezethető vissza a már meglévő csontelváltozásokra. Harmadlagosan pedig annak megállapításnak a módosítását kérte, hogy a közvetlen eszközös sérülés és a csont- és érsérülés együttesen alakult ki, mégpedig anélkül a megszorítás nélkül, hogy a közvetlen agysérülésnek a neurológiai károsodásban szerepe nem volt. Kérte továbbá a tájékoztatási joga sérelmének kimondását. Összegezve tehát Panaszos felülvizsgálati kérelme sokkal inkább az ügy okozati hátterének pontos feltárására, tehát a jogerős ítélet indokolásában foglaltakra irányult, semmint érdemben vitatta volna (miért is tette volna) a jogerős ítélet rendelkező – tehát az alperes felelősségét megállapító – részét.

7. Ebben a körben a Panaszos hangsúlyozza, hogy az indokolás pontosítására irányuló jogorvoslati indítványai nem öncélúak voltak, hanem kiemelt jelentőséggel bírtak számára. Minthogy kártérítési perről beszélünk és az ügyben a jogalap tekintetében született részítéletről, (2) a későbbi kártérítés összege tekintetében alapvetően orientál a jogalap tekintetében döntő ítélet és főként annak indokolása. A Panaszos szempontjából tehát alapvető jelentőségű volt az indokolások tartalma is.

8. Kúria, mint felülvizsgálati bíróság a 2017. június 7-én kelt, Panaszos részére jogi képviselője útján 2017. július 12-én kézbesített ítéletében a jogerős közbenső ítéletet hatályon kívül helyezte, Panaszos keresetét pedig az elsőfokú közbenső ítélet megváltoztatásával

elutasította. A Kúria döntését arra az egy évrre alapította, hogy a periratokat áttekintve az eljárásban bekért igazságügyi orvosszakértői vélemény ellentmondásos mind önmagával, mind az annak elkészítéséhez kért szakkonzultáns véleményével és mint ilyen, csak az ellentmondások feloldását követően képezhetne volna ítélet alapját. Mivel pedig ezen a véleményen kívül más a perben nem bizonyította az alperes felróható magatartását, a Kúria megállapítása szerint a következményeket Panaszosnak kell viselni. A Panaszos által előterjesztett csatlakozó felülvizsgálati kérelmek közül többet (1-4. számúakat) azért nem vizsgált a Kúria, mivel azok az indokolásban rejlő tartalmi problémák kiküszöbölésére irányultak, amely ellen a Pp. 271. § (1) bekezdésénke d) pontja kizárja a felülvizsgálatot. Azon kérelem (5. számú) kapcsán pedig, ami a tájékoztatáshoz való jogra irányult a Kúria úgy határozott, hogy kúriai vizsgálat tárgyát nem képezheti, mivel arról a másodfokú bíróság nem döntött – ti. eshetőlegesen került előterjesztésre, ám a másodfokú fórum az elsődleges kérelem kapcsán hozott ítéletet helyben hagyta, azt alaposnak találva nem foglalkozott érdemben a másodlagos kereseti kérelemmel. A Kúria ebből kifolyólag pedig megállapította, hogy az a tény, hogy a felülvizsgálati eljárásban az elsődleges kérelem alaptalannak minősül, nem jelenti az eshetőlegesen kérelem felülvizsgálatának automatikus lehetőségét, mivel a felülvizsgálati eljárás legtágabban is csupán a jogerős ítéletben foglaltakra irányulhat.

9. A Kúria tehát Panaszos kereseti kérelmének teljes egészében, mind az elsődleges, mind pedig a másodlagos kérelem vonatkozásában elutasításáról rendelkezett annak ellenére, hogy a másodlagos kereseti kérelemre bizonyítási eljárás nem került lefolytatásra, annak érdemi tárgyalására sem került sor. A Kúria határozata értelmében így a Panaszos másodlagos kereseti kérelmét soha egyetlen bíróság nem vizsgálta érdemben, arról határozatot soha nem hoztak.

II. A bírói döntés alaptörvény-ellenességének okai

Az Alaptörvény XXVIII. cikkében biztosított tisztességes eljáráshoz való jog [(1) bekezdés] és jogorvoslathoz való jog [(7) bekezdés] sérelme

10. Az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdése értelmében mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy **valamely perben a jogait** és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan **bíróság** tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül **bírálja el**.

11. Az Alkotmánybíróság Alaptörvény hatálybalépését követően is töretlen gyakorlata értelmében a tisztességes eljárás (*fair trial*) olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás „méltánytalan” vagy „igazságtalan”, avagy „nem tisztességes”.

12. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog értelmezésére vonatkozó alkotmánybírósági gyakorlatot legutóbb a 3025/2016. (II. 23.) AB határozat foglalta össze. E döntés Indokolásának [19] bekezdése szerint „egy eljárás tisztességességét mindig esetről estre lehet csak megítélni, a konkrét ügy körülményeinek figyelembe vételével, ettől függetlenül ugyanakkor nevesíteni lehet számos olyan követelményt, amelyeknek egy eljárásnak meg kell felelnie ahhoz, hogy tisztességesnek minősüljön. Polgári peres eljárásban így a tisztességes bírósági tárgyalás követelményének része a bírósághoz fordulás joga [...] a tárgyalás igazságosságának biztosítása [...], a tárgyalás nyilvánossága és a bírósági döntés nyilvános kihirdetése [...], a törvény által létrehozott bíróság [...], független és pártatlan eljárása [...], illetve a perek ésszerű időn belül való befejezése [...]”.

13. A tisztességes eljárás követelményei közül a törvényes bíróhoz való joggal, illetőleg a törvényes bírótól való elvonás tilalmával kapcsolatban az Alkotmánybíróság korábbi határozatában kifejtette: „[a]z Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése és az Egyezmény 6. Cikk 1. pontja értelmében mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyét a törvény által felállított bíróság bírálja el. A törvény által felállított bíróságra vonatkozó követelmény magában foglalja a törvényes bíróhoz való jogot, vagyis azt, hogy egy konkrét ügyben az eljárási törvényekben megállapított általános hatásköri és illetékességi szabályok szerint irányadó bírói fórum (bíró) járjon el.” {32/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [32]}

14. A tisztességes eljáráshoz való jog alkotmányos érvényesülése tehát magában foglalja az eljárás azon követelményét, hogy az megindítható legyen egy arra hatáskörrel rendelkező bírói fórum előtt. Ahogy azt az Alkotmánybíróság már az Alkotmány 57. § -ával összefüggésben is kifejtette – amely esetjogot az alaptörvényi megfogalmazás azonossága miatt¹ a mai napig irányadónak tart a fórum –, az eljárásnak ahhoz kell vezetnie, hogy **a bíróság a perbe vitt jogokat és kötelességeket az ott írt módon valóban "elbírálja"**: az összes, az Alkotmányban részletezett követelmény – a bíróság törvény által felállított volta, függetlensége és pártatlansága, az, hogy a tárgyalás igazságosan (a nemzetközi egyezmények szóhasználatával: fair, équitablement, in billiger Weise) és nyilvánosan folyjék – ezt a célt szolgálja, csak e követelmények teljesítésével lehet alkotmányosan véglegesnek számító, érdemi, a jogot megállapító döntést hozni.

15. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben azt is rögzítette, hogy a bírósághoz való fordulás alapvetőjoga nemcsak a beadványok előterjesztésének jogára szorítkozik, hanem a bírósági eljárásban a fél pozícióját biztosítja a személyeknek. A személyek alanyai, alakítói és nem tárgyai, „elszenvedői” a bírósági eljárásnak. Alkotmányban biztosított joguk van arra, hogy a bíróság az eljárásba vitt jogaikat és kötelességeiket elbírálja (s ne csak az ezeket tartalmazó beadványról mondjon véleményt), és arra is, hogy lehetőséget kapjanak a bírósági döntés alapjául szolgáló tényállással és jogi kérdésekkel kapcsolatban nyilatkozataik megtételére. [59/1993. (XI. 29.) AB határozat].

16. Az Alaptörvény az anyagi igazság érvényre juttatásához szükséges és az esetek többségében alkalmas eljárásra ad jogot. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése a bírósági eljáráshoz biztosít jogot, és nem azt garantálja, hogy annak eredménye minden esetben helyes lesz. Az igazságos és törvényes bírósági döntés érdekében azonban az alkotmány további eljárási garanciát tartalmaz: alkotmányos jogot a jogorvoslathoz [9/1992. (I. 30.) AB határozat].

¹ Az Alkotmánybíróság a 13/2013. (VI. 17.) AB határozatában megállapította, hogy a hatályon kívül helyezett alkotmánybírósági határozatokban kidolgozott érvek, jogelvek és alkotmányossági összefüggések felhasználhatók az újabb ügyekben vizsgálendő alkotmányjogi kérdések elbírálásakor is, „ha az Alaptörvény adott szakaszának az Alkotmánnyal fennálló tartalmi egyezése, az Alaptörvény egészét illető kontextuális egyezősége, az Alaptörvény értelmezési szabályainak figyelembevétele és a konkrét ügy alapján a megállapítások alkalmazhatóságának nincs akadálya és szükségesnek mutatkozik azoknak a meghozandó döntés indokolásába történő illesztése.” {13/2013. (VI. 17.) AB határozat, Indokolás [32]} Az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatban megállapította, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt szabály értelmezésekor – az Alkotmánnyal fennálló tartalmi és kontextuális egyezés okán – irányadónak tekinti a tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető joggal kapcsolatban kimunkált korábbi alkotmánybírósági gyakorlatot.

17. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése értelmében mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti. A jogorvoslathoz való jog tehát mindenkit megillet. Ennek azonban – mutatott rá az Alkotmánybíróság több határozatában – többféle formája lehet. „A jogorvoslathoz való jog, mint alkotmányos alapjog immanens tartalma az érdemi határozatok tekintetében a más szervhez vagy ugyanazon szervben belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetősége” (38/B/1992. AB határozat).
18. A jogorvoslati jog másik fogalmi eleme az, hogy a döntés jogot vagy jogos érdeket sért. Ez egyrészt a kifogásolhatóságot jelenti: jogorvoslat igénybevételének nem előfeltétele a tényleges sérelem igazolása, elég erre hivatkozni. A személynek joga van ahhoz, hogy állítsa a döntés jogos érdeket vagy jogot sértő voltát. A „sérti” másrészt azt is jelenti, hogy a jogorvoslat szabályainak azt kell a fél számára lehetővé és a jogorvoslati fórumra nézve kötelezővé tenni, hogy az orvoslási kérelmet a döntés hibás – törvénysértő (megalapozatlan), közigazgatási ügyben továbbá célszerűtlen – volta esetén teljesítsék. Az az orvoslási eszköz, amelynek nem feltétele az ilyen állítás, alkotmányjogi értelemben nem jogorvoslat.
19. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a döntés „ellen” lehet jogorvoslattal élni. A jogorvoslati fórumnak döntési helyzetben kell lennie. A formális és a jogi szabályozás miatt eleve kilátástalan jogorvoslat nem kielégítő. A testület határozataiban már azt is rögzítette, hogy általában elégséges az egyfokú jogorvoslat. „Az alkotmány a törvényi szabályozásra bízta annak meghatározását, hogy hány fokú jogorvoslati rendszer érvényesülhet” [22/1995. (III. 31.) AB határozat].
20. A jogorvoslathoz való jog immanens része, hogy amennyiben rendelkezésre áll valamely rendes jogorvoslati út, akkor ezzel az érintett élni is tud. Az Alkotmánybíróság több határozatában is kiemelte, hogy nem minden eljárási szabálysértés vezet automatikusan a Kúria által felülvizsgált bírósági határozatok hatályon kívül helyezéséhez: a Pp. széles körű mérlegelési lehetőséget biztosít a Kúriának az alsóbb fokú bíróságok által a döntéshozatalt megelőzően elkövetett eljárásjogi szabálysértés(ek) súlyának megítélésére. Értelmszerűen azonban csak egy, már lefolytatott eljárás és ennek alapján meghozott döntés vonatkozásában mérlegelhető az a kérdés, hogy egy esetleges eljárási jogszabálysértés az ügy érdemi megítélését befolyásolhatta-e, s ha igen, milyen mértékben. **Amennyiben viszont az eljárási jogszabálysértés éppen abban áll, hogy az eljárást le sem folytatták, az a jogorvoslathoz való alapjog sérelmét eredményezi.** [3064/2014. (III. 26.) AB határozat, 20. bekezdés]

21. A jogorvoslat szükségképpen eleme annak hatékonysága, ez következik az Alkotmánybíróság több évtizedes – az Alaptörvény változatlan szabályozására tekintettel továbbra is irányadó – gyakorlatából és a nemzetközi egyezmények (különös tekintettel az Emberi Jogok Európai Egyezménye 13. cikkére) által felállított követelményekből egyaránt. A jogorvoslat jogának hatékony érvényesülését számos tényező befolyásolhatja, így többek között a felülbírálati lehetőség terjedelme, a jogorvoslat elintézésére meghatározott határidő, vagy a sérelmezett határozat kézbesítésének szabályai és megismerhetőségének tényleges lehetősége.” {22/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [26]}.

22. A hatékonyság szükséges feltétele, hogy a kérelmezőnek alanyi joga legyen a jogorvoslatot igénybe venni, a jogkör gyakorlójának pedig érdemi felülbírálatra legyen lehetősége. Az Alkotmánybíróság állandósult gyakorlata értelmében ugyanis minden jogorvoslat lényegi, immanens eleme a jogorvoslás lehetősége, vagyis a jogorvoslat fogalmilag és szubsztanciálisan tartalmazza a jogsérelem orvosolhatóságát. {36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [60]}. Továbbá „a jogorvoslathoz fűződő jog azt kívánja meg, hogy valamennyi, az érintett jogát vagy jogos érdekét (helyzetét) érdemben befolyásoló határozat felülvizsgálata érdekében legyen lehetőség más szervhez, vagy azonos szerv magasabb fórumához fordulni.

A fenti elvek alkalmazása jelen ügyre

a) A bírósághoz való jog

23. Panaszos vitán felül két, egymáshoz képest eshetőleges viszonyban lévő kereseti kérelmet terjesztett az arra hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bírói fórum elé, melynek lényege – egyszerűsítve – az volt, hogy elsődleges kereseti kérelmének eredménytelensége esetén kéri a másodlagos kereseti kérelem elbírálását és az alapján történő alperesi marasztalást. A polgári anyagi és eljárásjog szabályainak megfelelően eljáró elsőfokú bíróság közbenső ítéletében – amely kizárólag a jogalap kérdésében döntött – szakértői vélemények sokaságára építette azon ítéletét, amelyben a Panaszosnak visszafordíthatatlan és súlyos egészségkárosodást okozó alperes jogi felelősségét (kártérítési felelősségét) megállapította. Ezzel a döntésével az elsőfokú bíróság az elsődlegesen előterjesztett kereseti kérelem kapcsán hozott ítéletet, és ahogy arra már a fentiekben is utaltam, a másodlagos/eshetőleges kérelemről (tájékoztatáshoz való jog megsértése) nem kellett döntést hoznia, **és nem is hozott**

24. A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú közbenső ítéletet felülvizsgálva már csak a megítélt elsődleges kérelemre szorítkozott, ennek kapcsán ugyanakkor hatályában fenntartotta és csupán indokolásában egészítette ki/módosította az elsőfokú ítéletet. Panaszos tehát egy jogerős ítélet birtokában volt abban a kérdésben, hogy az alperes neki bizonyíthatóan kárt okozott, amely kár megtérítésére köteles és amely kér összecszerűségéről folyik tovább az elsőfokú eljárás bizonyítási szakasza. Hangsúlyozom, Panaszosnak sem az elsőfokú, sem pedig a másodfokú ítélet után nem kellett fellebbeznie a másodlagos kereseti kérelme tekintetében, hiszen az elsődleges kérelme alapján pernyertes lett – az a tény, hogy az indokolás részében támadta az elsőfokú határozatnak a másodlagos kérelemre vonatkozó okfejtését, nem minősül az ítélet érdemi vitatásának, különösen pedig a másodlagos kereseti kérelem kapcsán folytatott érdemi jogérvényesítésnek, azaz fellebbezésnek. **Ezt a jogszabályi rendelkezések nem is teszik lehetővé – hiszen rendes vagy rendkívüli (felülvizsgálati) jogorvoslati kérelemmel csak „létező” határozatot lehet megtámadni. Az ítéletek pedig csak az elsődleges kérelem tekintetében tartalmaztak rendelkező részt.** Relevanciával ez a tény a jogorvoslathoz való jog szorosan idekapcsolódó témakörénél fog bírni.

25. A jogerős közbenső ítélet ellen – noha mindkét fél élt felülvizsgálati kérelemmel – Panaszos csupán az ítélet kisebb részben jogszabálysértőnek vélt rendelkezései miatt fordult a Kúriához – megint csak kizárólagosan és logikusan az elsődleges kereseti kérelem vonatkozásában. A Kúria ezt követő felülvizsgálati eljárásban hozott döntése gyakorlatilag a bírósághoz fordulás jogát vonta meg tőle a következők miatt.

26. A Kúria részletesen kifejtett indokolásából kitűnően úgy találta, hogy az elsőfokú közbenső ítélet alapjául szolgáló szakvéleményekben olyan ellentmondások feszülnek, amelyek fel nem oldása miatt az elsőfokú, másodfok által helybenhagyott közbenső ítélet nem lehet jogszabály-szerűen megalapozott. A Kúria tehát megalapozatlannak találta Panaszos elsődleges kereseti kérelmét. Ez még önmagában a polgári perjog és az Alaptörvény tisztességes eljárást biztosító szabályai szerint nem lenne kifogásolható. A Kúria ezen felül említést tett Panaszos másodlagos kereseti kérelméről, felülvizsgálhatatlannak minősítve azt, figyelemmel arra a tényre, hogy az a másodfokú ítélet érdemi részét nem képezte, és mint ilyen, kizárja a felülvizsgálati lehetőséget. **A Kúria tehát az elsődleges kereseti kérelem elutasítása után nem vizsgálta meg érdemben a másodlagos kereseti kérelmet.**

27. A Kúria ezzel óriási hibát vétett, elvonva Panaszost az őt megillető törvényes, független, pártatlan bírói fórumtól és attól az alapvető jogától, hogy perbe vitt jogairól a rendes bíróság

dönthessen. A másodlagos kereseti kérelem ugyanis a teljes eljárás során nem képezte érdemi vizsgálat tárgyát, arra bizonyítást nem vezettek a felek, előadásaik is csak töredékesen fókuszáltak arra, az elsődleges kereseti kérelem mellett. A Pp. 275. § (1) bekezdése értelmében a Kúria előtt bizonyítás felvételének helye felülvizsgálati eljárásban nincs. A Kúria tehát egy perbe vitt jog érdemi vizsgálatát lehetetlenítette el egyetlen tollvonással. Tette ezt úgy, hogy a Pp. által biztosított lehetősége lett volna – részítélet hozatalával – visszarendelni az eljárást arra a szintre, ahol a bizonyítást le kellene folytatni és érdemi jogvitát folytathattak volna a felek, amelyet aztán a rendesbírói fórum feloldhatott volna.

28. A Pp. 275. § (4) bekezdése értelmében ugyanis, ha a határozat - a (3) bekezdésben foglalt eljárási szabály megsértésének kivételével - jogszabályt sért, a Kúria a jogerős határozatot egészben vagy részben hatályon kívül helyezi, és ha a döntéshez szükséges tények megállapíthatók, helyette, illetve az első fokú határozat helyett a jogszabályoknak megfelelő új határozatot hoz, egyébként az ügyben eljárt első- vagy másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja. Jelen ügyben a tények nem lehettek ismertek a Kúria előtt, mivel az eljárás anyagába is csak kereseti kérelem szinten került beemelésre a másodlagos kérelemre érvelés (eltekintve az elsőfokú bíróság jogilag értelmezhetetlen kitérőjétől az ítélete indokolásában). A másodlagos kereseti kérelem tekintetében bizonyítás nem folyt, a felek további előadásokat nem tettek, első- és másodfokú ítélet nem született ezen kérelem tekintetében. A másodlagos kereseti kérelem tekintetében tehát nem állt, nem állhatott a Kúria rendelkezésére a „tények”, mely alapján megalapozott döntést hozhatott volna. Ez pedig egyértelmű helyzetet teremtett, a Kúriának új eljárás lefolytatására kötelezés mellett kellett volna hatályon kívül helyezni az elsőfokú ítéletet is – amennyiben elfogadjuk, hogy annak szakértői megalapozottsága vitatható. Ezzel ellentétben a Kúria „tényektől nem befolyásolt tisztánlátással” utasította el a másodlagos kereseti kérelmet is.

29. A Kúria ezzel egyrészt megsértette a Pp. 2. § (1) bekezdését, mely szerint a feleknek a perbe vitt jogát el kell bírálnia a bíróságnak, ezzel egyúttal pedig az emögött a részletszabály mögött meghúzódó, alkotmányos szinten védett alapvető jogot is ignorálta, megsértve ezzel a Panaszos Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésben rögzített (törvényes) bíróhoz való jogát. A Panaszos másodlagos (kártérítési) kereseti kérelméről – mely ebben az esetben Alaptörvényben foglalt alkotmányos jogokon esett sérelem orvoslását is szolgálta volna – érdemi bírósági határozat nem született.

b) A jogorvoslathoz való jog

30. Ahogy arra korábban utaltam, a Kúria ezen döntése a jogorvoslathoz való jogától is elvonta Panaszost. Panaszos két kereseti kérelméből csak az egyik képezte érdemi döntés tárgyát, és ennek kapcsán vezet(het)ett elő érvelést. Az elsődlegesen megítélt kérelem kasszálásával ugyanakkor a másodlagos kérelem még vizsgálatra tartott volna igényt. Az elsőfokú bíróság tényállásban is utaltan jogszabályi értelemben szükségtelen fejtegetése a tájékoztatáshoz való jog kapcsán a panaszosi fellebbezésből kitűnően jogorvoslatra szorult volna. Panaszos részéről tehát igény merült (volna) fel másodlagos kereseti kérelmének több (két) fokon történő vizsgálatára, amely a Kúria mindent kerestülhúzó döntése miatt azonban ellehetetlenült. **Amennyiben viszont az eljárási jogszabálysértés éppen abban áll, hogy az eljárást le sem folytatták, az a jogorvoslathoz való alapjog sérelmét eredményezi az AB fentebb ismertetett gyakorlata értelmébe. Jelen ügyben pontosan ez történt – Panaszos másodlagos kereseti kérelmét nem bírálták el, és ezen eljárásjogi értelemben vett elutasító első- és másodfokú és végezetül felülvizsgálati eljárásban hozott bírósági határozatok ellen Panaszos jogorvoslattal nem élhetett.**

31. Előbbiekből kifolyólag, egybevetve az ügy körülményeit az idézett alkotmánybírósági gyakorlattal és alkotmányos alapvetésekkel, sérült Panaszosnak az Alaptörvényben foglalt tisztességes eljáráshoz való joga és a jogorvoslathoz való joga is.

Az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdésében foglalt testi és lelki egészséghez való jog

32. Az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdése értelmében mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez. Ezen rendelkezés az Alkotmány 70/D. § (1) bekezdésének megfogalmazásával hasonlóságot² mutat, így kiindulásként szükséges a 2011 előtti alkotmánybírószági gyakorlatot vizsgálni.

33. A korai alkotmánybírószági gyakorlat akként foglalt állást a testi és lelki egészséghez való jogról, hogy annak biztosítása olyan alkotmányos állami feladatot jelent, amelyet az állam központi szervei és a helyi önkormányzati – továbbá egyéb – szervek rendszere révén valósít meg. Ennek keretében az állam – egyebek között – egészségügyi intézményhálózat működtetésére és az orvosi ellátás megszervezésére köteles. Az egészségügyi intézményhálózat és az orvosi ellátás körében az Alkotmánybírószág elvontan, általános ismérvekkel csak az egészen szélső esetekre korlátozottan határozhatja meg az állami kötelezettség kritikus nagyságát, vagyis azt a szükséges minimumot, amelynek hiánya már alkotmányellenességhez vezet. Ilyennek volna minősíthető például, ha az ország egyes területein az egészségügyi intézményrendszer és az orvosi ellátás teljesen hiányozna. Az ilyen szélső eseteken túl azonban az alkotmány 70/D. §-ában meghatározott állami kötelezettségnek nincs alkotmányos mércéje. A lehető legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez való jog tehát önmagában alanyi jogként értelmezhetetlen, az alkotmány 70/D. § (2) bekezdésében foglalt állami kötelezettségként fogalmazódik meg, amely magában foglalja azt a kötelezettséget, hogy a törvényhozó a testi és lelki egészség bizonyos területein alanyi jogokat határozzon meg.

34. Ugyanakkor ez a testi és lelki egészséget az önállóan érvényesíthető alanyi jogok köréből kirekesztő attitűd a szakirodalomban megtörni látszik már az alkotmánykommentárnak az élethez és emberi méltósághoz való joggal foglalkozó fejezetében is, amely kifejti a 70/D. § és 54. §³ egymással való szoros kapcsolatát amikor rámutat, „az a szükséges minimum, amelynek hiánya már alkotmányellenességhez vezet, kapcsolja az egészséghez való jogot az élethez való joggal és tölti meg tartalommal.”

² Az alkotmányozó a korábbi szövegből kivette a „lehető legmagasabb szintű” kifejezést, amelyet maga a t. Alkotmánybírószág is többször minősített „alkotmányosan értelmezhetetlennek”.

³ A Magyar Köztársaságban minden embernek veleszületett joga van az élethez és az emberi méltósághoz, amelyektől senkit nem lehet önkényesen megfosztani.

35. Az Alaptörvény hatálybalépését követő alkotmánybírósági gyakorlat ugyanakkor már szöveg szinten is elmozdulni látszik a korábban csak államcélként vizsgált testi és lelki egészség sztenderdjéről pozitív, tehát nagyobb védelmet biztosító irányba.

36. E jog tartalmát az Alkotmánybíróság a következőként értelmezte a 3132/2013. (VII. 2.) AB határozatában, mely szerint a XX. cikk (1) bekezdés az alapjog alanyi oldalát, a (2) bekezdés pedig annak objektív, intézményvédelmi oldalát tartalmazza. A testi és lelki egészséghez való jog szoros összefüggésben áll az emberi méltósághoz való jogból levezetett testi-lelki integritásához való joggal. Ebből következően pedig az egészséghez való alanyi jog az egyén testi és lelki integritását védi, s mint ilyen az ember egészségének megőrzésére szolgál {Indokolás [57] - [61]}.

37. A későbbiekben az Alkotmánybíróság a 3194/2014. (VII. 15.) AB határozatban akként fogalmaz, hogy „az Alaptörvény **XX. cikk (1) bekezdésében** valamint XVI. cikk (1) bekezdésében **foglalt alapjogok**, továbbá az Alaptörvény XV. cikk (5) bekezdésében foglalt, az államot terhelő alkotmányos kötelezettség teljesítése megfelelő súlyú alkotmányos indokát adják a vállalkozáshoz való alapjog korlátozásának, ezért az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglalt, az alapjogi korlátozás alkotmányosságának a feltételét képező szükségesség a vizsgált esetben fennáll”. [20] A trafik-törvény kapcsán folytatott alkotmányossági vizsgálatnál tehát már egyértelműen alapjogként hivatkozva az Alkotmánybíróság a testi és lelki egészséghez való jogot, mi több, a korlátozás alkotmányosságának ellenőrzésére az alapjogok legalapvetőbb korlátozási tesztjét, a szükségességi-arányossági tesztet hívja fel. A hivatkozott döntésben egyértelműen el is különíti az államot terhelő alkotmányos kötelezettség fogalmától, ezzel pedig arra enged következtetni, hogy a korábbi, szigorúbb, az állam teljesítőképességétől függő érvényesíthetőség alkotmányos átalakuláson esett át és ezen jognak valódi, érdemi, alapvető jogként ténylegesen funkcionáló jelleget ad a t. Alkotmánybíróság.

38. Amennyiben a t. Alkotmánybíróság az iménti okfejtéssel nem ért egyet, úgy utalok arra, hogy a testület egy jelen ügygel analóg határozatában megállapította, hogy az egészségkárosodás mindenképp az érintett személyiségi jogának, emberi méltóságának, testi integritásának sérelmét jelenti, és ha ez felróható orvosi műhiba következménye, akkor ezért a műhibát elkövető orvos, illetve az őt alkalmazó intézmény felelősséggel tartozik. [ld. 3065/2016. (IV. 11.) AB határozat]

39. A 36/2000. (X. 27.) AB határozat kimondta, hogy az Eütv. az Alkotmány 54. § (1) bekezdésében foglalt emberi méltósághoz való jogból következően a betegek jogai közé tartozik – többek között – az egészségügyi beavatkozásokba való beleegyezés és az ellátás visszautasításának joga is. „Az Alkotmánybíróság megítélése szerint az egészségügyi ellátás során szükséges beavatkozásokba való beleegyezés, illetve annak visszautasítása a személyiségi jogok gyakorlásától elválaszthatatlan.” [ABH 2000, 241. Megerősítve: 56/2000. (XII. 19.) AB határozat, ABH 2000, 527.]

40. A testület gyakorlatából következik továbbá, hogy az orvosi beavatkozások feletti önrendelkezési jog (egészségügyi önrendelkezési jog) tágabb kategória az egészségügyi beavatkozások visszautasításához való jognál. [64/1991. (XII. 17.) AB határozat, ABH 1991, 297, 301.; 48/1998. (XI. 23.) AB határozat, ABH 1998, 333.; 36/2000. (X. 27.) AB határozat, ABH 2000, 241.; 56/2000. (XII. 19.) AB határozat, ABH 2000, 527.]

41. Az Alkotmánybíróság a 21/1996. (V. 17.) AB határozatban az emberi méltósághoz való jog és az egyéni kockázatvállalás összefüggéséről általános érvénnyel mondta ki: „Önmagának mindenki árthat, s vállalhat kockázatot, ha képes a szabad, tájékozott és felelős döntésre. A nagykorúaknak a jog be nem avatkozása széles lehetőséget ad erre, s az általános személyiségi jogból folyó jog az önmeghatározásra és cselekvési szabadságra [Alkotmány 54. § (1) bekezdés] garantálja ezt a lehetőséget. Az állam korlátozó gyámkodása csak a határesetekben alkotmányossági viták tárgya (a kábítószer élvezésének büntetésétől az eutanáziáig).” (BH 1996, 74, 80.)

42. Az alkotmánybírósági gyakorlat alapján megállapítható, hogy az Alkotmány 54. § (1) bekezdése széles körű védelemben részesíti a szabad, tájékozott és felelősségteljes döntésre képes ember saját teste és sorsa feletti rendelkezési jogát. [Összefoglalóan: 43/2005. (XI. 14.) AB határozat, ABH 2005, 536, 541-543.]

A fenti elvek alkalmazása jelen ügyre

43. Panaszosnak a csatolt orvosi leletek értelmében vitán felül visszafordíthatatlan egészségügyi károsodást okozott rutinnak számító, együttesen elvégzett orrsövény és arcüreg műtétek során az őt ellátó intézet. Az eljárás során az intézet kimenteni magát nem tudta, nem bizonyosodott be, hogy nem terheli felelősség. A jogerős ítélet azért nem maradhatott fenn hatályában, mert a Kúria a szakértői véleményekben ellentmondást vélt felfedezni. A Kúria

viszont azzal a lépésével, hogy ebben az esetben nem új eljárást rendelt el és követelte meg a szakvélemények ellentmondásainak feloldását, elvonta Panaszos azon jogát, hogy testi- és lelki egészséghez és emberi méltósághoz való jogát érvényesíteni tudja. Az állam és a bíróságok intézményvédelmi kötelezettsége ugyanis nemcsak arra terjed ki, hogy elvileg megfelelő egészségügyi intézményrendszert működtessen, hanem arra is, hogy a megfelelő eljárásjogi garanciákat biztosítsa ezen jogok érvényesülésére. Ez a követelmény jelen ügyben nem valósult meg, hiszen az újabb tárgyalásra nem került sor.

44. Amennyiben azonban az intézet nem tudta menteni magát, úgy a vonatkozó anyagi és eljárási szabályok értelmében felelősség terheli – az egészségügyi jogviszonyokban fennálló speciális bizonyítási szabályok is ezt támasztják alá. Ennek megállapítása csupán az eljárásjogi anomáliák miatt maradt el. Jelen beadvány központi kérdése is ez – nem azt kell tehát vizsgálni, hogy a szakértői vélemények valóban ellentmondásosak voltak-e vagy megalapozhattak volna jogerős ítéletet. A kérdés, hogy a Kúria ítélte Panaszos jogérvényesítési lehetősége szempontjából alkotmányos-e?

45. Az intézet tehát vitathatatlanul kárt okozott Panaszosnak – nem kell évtizedes rutinnal rendelkező orvosnak lenni ahhoz, hogy megállapíthassuk, egy szokványos orrsövény műtét (amely területen a koponya ürtérbe történő behatolás és ezáltal a sérülés okozása megtörtént), nem eredményezhet bénulást, kommunikációzavart, nyelvtudás elvesztést stb. A károkozás kapcsán azonban Panaszos részére kártérítés nem került megtérítésre, ezáltal testi és lelki egészséghez való alapjoga sérelmének kompenzálása is elmaradt.

46. A hivatkozott alapjog korlátozása Panaszos álláspontja szerint nem alaptörvénykonform módon történt. A testi és lelki egészségbe történő beavatkozás legitim célja jelen ügyben azonosítható: éppen Panaszos egészségének, életminőségének javítása volt az. Az arányosság kérdése azonban nem került kellőképpen feltárára, erre most kísérletet teszek. A beavatkozás az arányossági tesztelem első lépcsőjén meglátásom szerint megfelel. A külső arányossági kritérium ugyanis azt követeli meg, hogy a beavatkozás alkalmas legyen, kimutatható legyen logikai összefüggés a választott eszköz és a cél között. Jelen ügy orvosi tényelemeire alkalmazva egy kórosan ferde orrsövény műtéti úton történő kezelése általánosságban ennek tekinthető.

47. A korlátozás következő vizsgálati pontja a belső szükségesség, tehát, hogy az alkalmazott eszköznek voltak-e alternatívái. Az iratokból is kitűnően Panaszos állapota a

konzervatív kezelési módszerekre már nem reagált, a műtét alkalmazása racionális döntés volt, egyéb orvosi lehetőség nem került feltárássra az eljárásban, így egyéb alternatívákat mérlegelni sincs mód.

48. A szűk értelemben vett arányosság, mint a harmadik tesztlépcső kapcsán azonban felmerül egy neuralgikus pont. Ezen elem azt hivatott ellenőrizni, hogy az okozott sérelem arányban áll-e az elérni kívánt céllal. Első ránézésre is azt kell válaszolnunk, hogy nem. Mi is volt a cél jelen ügyben? Panaszos kóros orrsövényferdülésének megszüntetése (rutinműtét), illetőleg arcüregének vizsgálata a gyulladásos pontok feltárása érdekében. Ehhez viszonyítva az okozott sérelem – bénulás, beszédzavar, egzisztenciális válság és munkahelyvesztés – egészen biztosan nem arányítható a célhoz.

49. Társul még egy további, roppant fontos tényállási elem ezen kérdés megítéléséhez: mégpedig, hogy Panaszos perbe vitt joga, a tájékoztatáshoz való jog nem nyert megítélést, holott ezen vizsgálti elemnél fokozott szerepet játszott volna. A csatolt műtéti tájékoztatók egyértelműen nem tartalmaznak információt arra nézve, hogy ilyen következményei lehetnek az elvégzett beavatkozásnak. Panaszos ezen információk birtokában nem egyezett volna bele a műtétbe – ebben okunk nincs kételkedni, ki vállalna ekkora kockázattal olyan műtétet, amely nem életfenntartó beavatkozás? Ugyanakkor ennek az állításnak érdemi vizsgálatára nem kerülhetett sor a kúriai végzés miatt, így a szükségességi-arányossági teszt elvégzése sem történt meg a bírósági eljárásban. Arra figyelemmel, hogy az alapjogvédelem elsődleges letéteményese a magyar jogrendszerben a rendes bírói fórum, továbbá, hogy Panaszos kereseti kérelmében hivatkozta és az ítéletekben rögzítést is nyert, hogy alapjogi sérelem áll fenn, különösen sérelmes, hogy a Kúria ellehetetlenítette az alapjogi bíráskodást jelen ügyben. Összegezve ugyanis, ha Panaszos kellő tájékoztatást kapott volna – amelynek elmaradását bírói fórum nem tudta megállapítani – úgy a vállalt kockázat (korlátozás mértéke) és a cél közötti aránytalanság bizonyosan elrettentette volna őt a műtét vállalásától.

50. Előbbiekből kifolyólag az alkotmánybírói mérce, miszerint önmagának mindenki szabadon árthat, ha képes a tájékozott (...) döntésre, Panaszoson kívül álló okokból nem valósulhatott meg. Az önrendelkezés, mint az egészséghez való jogot az emberi méltósághoz részben tartalmileg kötő alapjog kiüresítésre került – technikailag a beavatkozást végző intézet, ám valójában, az azt érdemben vizsgálni ellehetetlenítő kúriai végzés miatt.

51. Előbbiekből kifolyólag sérült Panaszosnak a testi és lelki egészséghez és emberi méltósághoz való joga a tényleges egészségügyi hátrányokon túl azért, mert annak korlátozására nem alaptörvény-konform módon került sor.

Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében rögzített magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jogának sérelme

52. Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése rögzíti, hogy mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák.

53. Az Alkotmánybíróság a 32/2013. (XI. 22.) AB határozatában értelmezte a magánszférához való jogot és az annak viszonyát az emberi méltósághoz való joghoz. Megállapította, hogy az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése – a régi Alkotmány 59. § (1) bekezdésével ellentétben – átfogóan védi a magánszférát: az egyén magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét.

54. A magánszféra lényege tekintetében továbbra is fenntarthatónak tartotta az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatában megfogalmazott – a magánélet fogalmának esszenciáját jelentő, általános érvényű – megállapítást, miszerint a magánszféra lényegi fogalmi eleme, hogy az érintett akarata ellenére mások oda ne hatolhassanak be, illetőleg be se tekinthessenek [36/2005. (X. 5.) AB határozat, ABH 2005, 390, 400.].

55. Rávilágított arra, hogy az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében biztosított magánszférához való jog és az Alaptörvény II. cikke által garantált emberi méltósághoz való jog között különösen szoros a kapcsolat. Az Alaptörvény II. cikke megalapozza a magánszféra alakítása érinthetetlen területének védelmét, ami teljesen ki van zárva minden állami beavatkozás alól, mivel ez az emberi méltóság alapja. Az Alaptörvény értelmében a magánszféra védelme azonban nem szűkül le az Alaptörvény II. cikke által is védett belső vagy intimszférára, hanem kiterjed a tágabb értelemben vett magánszférára (kapcsolattartás), illetve arra a térbeli szférára is, amelyben a magán- és családi élet kibontakozik (otthon).

56. Figyelemmel arra, hogy az Alaptörvény hatályba lépése előtt a magánszféra védelme nem került külön nevesítésre az Alkotmányban, az Alkotmánybíróság az emberi élet és méltóságból olvasztotta ki ezt az alapvető jogosultságot. Ennek értelmében a magánszféra legfőbb célja, hogy az ember egy olyan minimális (vagy éppen maximális) szabadsággal rendelkezzen az élet meghatározott területén, amelyen mozogva biztosított számára az önkiteljesítés, az önmegvalósítás és az önrendelkezés joga. Ezt nevezhetjük a személyiség szabad kibontakoztatásának is. Ezek a jogok az élethez és emberi méltósághoz való jogból, mint anyajogból erednek.

57. A "magánszférához való jogot" az Alkotmány konkrét, szubjektív alapjogként nem nevezte meg, de a magánélet szabadságához való jog kétségtelenül az egyén autonómiájának védelmére szolgáló olyan alapjog, amely az ember veleszületett méltóságából ered, amelynek tehát az általános személyiségi jog – az emberi méltósághoz való jog – szubszidiárius alapjoga. Az Alkotmánybíróság által kifejtett jogosultságot az Alaptörvény már szövetszinten is beemelte, így a korábban kialakított gyakorlat nyomán elismerést nyert, külön nevesített alapjogra vonatkozó korábbi gyakorlatot is iránymutatónak tekinti a testület.

A fenti elvek alkalmazása jelen ügyre

58. Panaszos a tényekben előadottakból kitűnően kiemelkedő egzisztenciával rendelkező, bank-és hitelintézeti felsővezetői pozíciót töltött be a műtétet megelőzően. Ennek a szintnek megfelelő életvitellel rendelkezett és családjának is biztosította azt. A műtétet követően azonban drasztikus változás állt be ő és családja mindennapjaiban.

59. Panaszos életminősége a bemutatott műtéti következmények miatt zuhant, munkáját elvesztette, képesítésének és szakmai gyakorlatának megfelelő szintű és szakmai színvonalú pozíciót a mai napig nem sikerült találnia.

60. Panaszos mindenben családja támogatására szorult, éppen azzal ellentétben, ami korábban megszokott volt esetükben. A korábbi felhőtlen, nyaralásokkal, gyermekei teljes értékű apaként történő nevelésével stb. telő családi - és magánélet teljesen átalakult. Panaszos továbbá nem kevés összeget áldozott arra, hogy repülőgép vezetői engedély birtokába jusson, amelyet a műtétet követően kiélni már nem tud.

61. Összességében tehát egy súlyosan elrontott orvosi beavatkozás, amelynek esetleges kimeneteléről Panaszost nem is tájékoztatták minden részletre kiterjedően Panaszos magánszférájába kéretlenül és fokozott mértékben beavatkozott. Panaszos nem azt mondja, hogy általánosságban bármely kórházi beavatkozás ne indokolhatja átmeneti egyensúly veszteséget és átrendeződést egy család életében – a család funkciója részben éppen az, hogy a bajban, nehézségekben támogassák a másikat. Arányaiban ugyanakkor azok a következmények, amelyeket Panaszosnak és gyermekinek, valamint feleségének viselnie kellett, nem tekinthető a kockázat azon körébe tartozónak, amelyre felkészülhettek volna előzetesen. Sem a műtét ilyen kimeneteléről nem rendelkeztek információkkal, sem pedig az orvosi felelőtlenség ilyen következményeire nem voltak felkészülve.

62. A beavatkozás tehát nem tekinthető arányosnak, mi több, Panaszos magánéletét és magánszféráját, az ennek beavatkozásmentes élvezetéhez való jogot teljesen megszüntette az orvosi eljárás, amely által okozott váratlan, nem kalkulált és az intézet felelősségi körébe eső következményeire a rendes bírósági eljárás érdemi választ, kompenzációt nyújtani nem tudott. Előbbiekből kifolyólag tehát Panaszos állítja a magán- és családi életéhez aló jogának sérelmét is.

III. Kérelem

Összegezve a fentebb részletesen kifejtett indokaimat, a megtámadott kúriai ítélet sérti az Alaptörvény II. Cikkében foglalt emberi méltósághoz való jogot, a VI. cikk (1) bekezdésében rögzített magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jogot, a XX. cikk (1) bekezdésében rögzített testi és lelki egészséghez való jogot, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot és a (7) bekezdésben rögzített jogorvoslathoz való jogot, mivel a Kúria végzésével elvonta Panaszos alapjogát arra nézve, hogy perbe vitt jogait rendes bíróság érdemben elbírálja. Ezáltal pedig a Panaszos a testi és lelki egészségére és a magánéletére, emberi méltóságára visszafordíthatatlan, negatív kihatással bíró felelőtlen orvosi eljárás miatt elesett jogérvényesítési lehetőségétől, a végzés alapjogsértő helyzetbe taszította őt.

Tisztelt Alkotmánybíróság, a beadványban részletesen kifejtett indokok alapján kérem, hogy a Kúria Pfv.III.21.285/2016/6. számon hozott ítéletét, mint alaptörvény-ellenes bírói döntést semmisítse meg.

Kelt: Budapest, 2017. szeptember 11.

Tisztelettel,

A Panaszos képviselőjében:

dr. Karsai Dániel

Ügyvéd

Karsai Dániel Ügyvédi Iroda

dr. Karsai Dániel András

ügyvéd